

Federico Jiménez Losantos ha estat condemnat per un delict d'injúries greus a Alberto Ruiz-Gallardón en una sentència que, un cop més, ha dividit els mitjans afins i contraris al polèmic locutor de la COPE. Els uns veuen com la justícia, per fi, castiga una manera de treballar basada en les desqualificacions i els insults. Els altres, en canvi, critiquen la decisió i apunten que s'ha atacat la llibertat d'expressió. Losantos, que ha assegurat que la sentència és "escandalosa", ja ha deixat clar que recorrerà i que confia a guanyar un procés que tot just acaba de començar.

Condemna contra l'insult i les falsetats

■ José María Brunet

La sentència que ha condemnat el periodista de la COPE, Federico Jiménez Losantos, per injúries greus a l'alcalde de Madrid, Alberto Ruiz-Gallardón, no suposa un canvi en les regles del joc sobre els límits del dret a la llibertat d'expressió. El Tribunal Constitucional (TC) ja compta amb una doctrina abundant sobre l'assumpte, que la sentència contra Losantos no ha fet res més que aplicar en el cas concret.

Aquesta doctrina ha fixat reiteradament la conclusió que la lliure expressió de les idees no implica que existeixi carta blanca per a l'ofensa i l'insult. I menys encara si aquest tipus d'agressions conceptuals es basen en l'atribució de fets falsos a la persona que s'injuria.

La jutgessa titular del jutjat penal número sis de Madrid, Inmaculada Iglesias, ha considerat que s'esdevien tots dos supòsits en el cas de Losantos, al qual ha condemnat, en conseqüència, a la pena d'una multa de 36.000 euros.

Per arribar en aquest resultat, la justícia penal no ha escatimat ni temps ni mitjans. El procés contra Losantos ha comptat amb tot tipus de testimonis, de polítics i de periodistes, i amb dos dies de judici oral, al llarg del quals es van escoltar durant hores les gravacions dels programes en què el

processat atacava Ruiz-Gallardón per la seva postura sobre la investigació dels atemptats de l'11-M. Losantos va acusar l'alcalde de Madrid de pretendre encobrir la matança, de tractar d'impedir que s'aclarís què va passar i, consegüentment, d'evitar que es castigues els responsables de causar 192 morts i ferides a 1.500 passatgers més dels trens.

Ruiz-Gallardón va mantenir en el judici que la seva querella contra el periodista de la COPE no era per cap de les crítiques, sinó per aquella imputació en concret, la que havia advocat a favor de la impunitat dels terroristes de l'11-M. Va subratllar, en aquest sentit, que la seva iniciativa contra Losantos no es fonamentava en les desqualificacions que aquest li va fer acusant-lo de traïr el seu propi partit, el PP, el qual aleshores insistia a qüestionar l'eficàcia de la investigació sobre els atemptats. El que buscava Gallardón era empara judicial vers la imputació d'una actitud favorable a la impunitat dels assassins de l'11-M.

Jiménez Losantos, alhora, va defensar que la llibertat d'expressió ha de permetre les acusacions polítiques més dures, sobretot si aquestes no es basen només en impressions subjectives, sinó en interpretacions compartides per altres sobre els fets o de les paraules que s'analitzen en cada cas.

El controvertit locutor de la COPE assegut davant del tribunal que va jutjar-lo per injúries. Foto: Emilio Naranjo / EFE.

En aquest procés, l'origen de la disputa el trobem en unes manifestacions que va fer Ruiz-Gallardón en el fòrum del diari *ABC* el juny de 2006. En aquell acte, l'alcalde de Madrid va defensar no centrar la tasca d'oposició del PP en els esdeveniments entre l'11 i el 14 de març de 2004, data de les primeres eleccions generals que va guanyar l'actual president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero.

“Parlar de l'11 al 14 (de març de 2004) podria fer pensar alguns ciutadans –va dir Gallardón– que no tenim arguments del 14 aquí per proposar una substitució del Govern. I els tenim molt sòlids. [...] A més de

construir amb moderació, a més d'argumentar els errors del Govern, nosaltres hem de fer una proposta de futur. Els ciutadans voten futur. Això vol dir que aprovem el que va passar

Jiménez Losantos va acusar Gallardón de tractar d'impedir que s'aclarís el que hi havia darrere l'atemptat de l'11-M

entre l'11 i el 14? No. Això vol dir que no insistim en els errors del Govern? Rotundament no, la nostra obligació és fer-ho”.

Aquestes manifestacions i altres similars de Gallardón en l'anomenat fòrum van ser interpretades i comen-

tades per Losantos en el sentit que l'alcalde de Madrid advocava a favor de no investigar l'11-M, menyspreant la veritat i les víctimes dels atemptats. “Tu el que dius, tu alcalde, tu Gallardón –va manifestar Losantos en el seu programa de la COPE–, és que t'és igual que hi hagi 200 morts, 1.500 ferits i un cop brutal per

fer fora el teu partit del govern, t'és igual mentre tu arribis al poder. Aquesta es tota la història; et coneixem fa tant de temps, has estat tan astutament traïdor en el fons i les formes del teu partit que, fill meu, qui no et conegui que et compri”.

Les frases de l'ofensa

La sentència 213/08 de la magistrada Maria Inmaculada Iglesias Sánchez, titular del Jutjat del Penal número sis de Madrid, passarà als annals dels periodisme per la condemna a Federico Jiménez Losantos, el polèmic locutor de la cadena COPE, com a autor penalment responsable d'un "delicte continuat d'injúries greus amb publicitat". La pena imposada és "una multa de dotze mesos amb una quota diària de cent euros, amb responsabilitat personal subsidiària d'un dia de privació de llibertat per cada dues quotes diàries no satisfetes". La sentència condemnatòria es basa en un recull de comentaris que Federico Jiménez Losantos havia fet contra l'alcalde de Madrid, Alberto Ruiz-Gallardón, des del seu programa a la COPE. A continuació en reproduïm alguns:

8 de juny del 2006

Tú lo que estás diciendo, tú alcalde, tú Gallardón, es que te da igual que haya 200 muertos, 1.500 heridos y un golpe brutal para echar a tu partido del gobierno, te da igual con tal de llegar tú al poder. Esa es toda la historia; te conocemos hace tanto tiempo, has sido tan redomadamente traidor al fondo y a las formas de tu partido que hijo mío, quien no te conozca que te compre.

9 de juny del 2006

Ayer comentábamos unas declaraciones de Gallardón al diario ABC diciendo que el 11-M, nada, pasar página, olvidar, hay que mirar al futuro, es decir que 192 muertos, 1.500 heridos y un auténtico golpe de estado para cambiar de gobierno, de política, de Estado y de nación, que es lo que hemos visto en estos dos meses estos dos años, no hay más que ver quienes han ganado con el 11-M, la ETA y el PSOE. Eso es

así, y además está a la vista de todo el mundo. (...) Decía Ayer Pedro J. en un día de rarísimo, brillante acierto la verdad, dice esto es como si Giuliani, el alcalde de Nueva York, hubiera dicho: ¿Neoyorkinos, olvidaos del 11-S; pero ¿cómo te vas a olvidar de 3.000 muertos? Pero, ¿cómo te vas a olvidar de 200 siendo alcalde de Madrid? ¿Por qué lo hace, Gallardón? Pues para hacer el caldo gordo a Polanco y al PSOE.

10 de juny del 2006

Así que yo les pido encarecidamente que, por favor, se olviden de Gallardón. Ya el lunes tendremos tiempo de hablar de Gallardón, de su padre, de su abuelo y, si es necesario, de su tatarabuelo. O de nadie, según venga la jornada.

12 de juny del 2006

Por supuesto en el Gobierno, y en algunos sectores miserables de la oposición podrán preferir a la ETA, que está viva, a las víctimas del terrorismo, que están muertas. Pero hay una parte de España que de ninguna manera; ni comulga con ruedas de molino, ni acepta que no se investigue el 11-M, repito, ni acepta que no se investigue el 11-M, repito otra vez, ni acepta que no

"Pero, ¿cómo te vas a olvidar de 200 muertos siendo alcalde de Madrid?"

se investigue el 11-M para que quede impune el asesinato de 192 personas, 1.500 heridos y un golpe brutal para echar al PP del gobierno. Esto salvo a Gallardón, a casi todos nos parece mal.

13 de setembre del 2006

Pero lo peor es el trabajo sucio de ABC que de nuevo saca a Gallardón como

Federico Jiménez Losantos

modelo de no mirar al 11-M, un alcalde de Madrid que no quiere saber quién mató a 192 personas y luego se querella contra mí porque digo que le importa más el poder. Pero vamos a ver alcaldín, qué estás haciendo más que decir que no se investigue ¿o es que te parece que somos todos idiotas?

21 de setembre del 2006

¿Se puede presentar a la alcaldía de Madrid un señor que dice que no hay que investigar la mayor masacre producida en Madrid y en la historia de España?

9 d'octubre del 2006

El problema es que el alcalde de Madrid sigue empeñándose en defender la postura del PSOE en el 11-M. Es decir, mentir a troche y moche, engañar a los jueces, inventar informes, falsificarlos.

28 de novembre del 2006

Gallardón, alcalde de Madrid, queremos saber quién mató a 200 personas, hirió y mutiló a 2.000 para echar al PP del Gobierno de España y cambiar la política antiterrorista, queremos saber. Tú no, pero los españoles decentes, en su mayoría, sí.

En un altre moment, va afegir que “Gallardón vol arribar a la Moncloa com sigui, com Zapatero, com sigui, ja que està disposat a arribar-hi com sigui també per sobre de 192 morts”. Losantos va rematar-ho afirmant que “per això és tan important que

La jutgessa va considerar que el periodista va insultar l'alcalde atribuint-li afirmacions que no havia fet

Gallardón intenti tancar aquest mecanisme miserable, abjecte, il·legal i immoral d'ocultació de la matança”. La jutgessa, alhora, ha considerat que el periodista de la COPE va insultar Gallardón atribuint-li afirmacions que no havia fet, ja que l'alcalde de Madrid no va demanar

Ens hem de preguntar si el que la justícia ha condemnat és una determinada concepció del periodisme

d'encobrir els atemptats. D'aquesta forma, Losantos va causar “un dany injustificat a la dignitat del querel·lant, tenint en compte que la Constitució no reconeix un pretès dret a l'insult”.

Davant d'aquesta sentència, ens hem de preguntar si el que la justícia ha condemnat és una determinada concepció de l'exercici de la professió periodística.

El Col·legi de Periodistes va ser menyspreat per criticar els mitjans que defensaven les teories conspiratòries

Per a molts, aquest estil feridor i d'atacs basats en la desqualificació contínua indica una patologia social i dels mitjans de comunicació. Però el que s'ha resolt és fonamentalment

un cas concret, cosa que no impedeix, alhora, que es reconegui que aquest fenomen no només afecta els mitjans de comunicació. El cert és que determinades etapes polítiques han situat molt alt el “llistó de la crítica”, per dir-ho d'alguna manera.

La immunitat parlamentària, que és una condició fonamentada i raonable per a la representació política, permet als dirigents que l'exerceixen fer tot tipus d'acusacions, sense exigència de rectificació possible, per molt exagerades que siguin. Llavors, l'espiral de la virulència dialèctica pot tornar-se irrefrenable quan des dels mitjans de comunicació s'aspira a donar plena cobertura a la tasca d'un o diversos

partits, i més encara si el que es vol és condicionar-la o liderar-la.

Els dirigents del Partit Popular que la defensa havia citat com a testimoni, no van donar suport a Losantos en el judici. Cap polític del PP el va secundar en la seva interpretació que –ja sigui per afany de poder o per qualsevol altra causa–, Gallardón hagués pretès cap tipus d'impunitat respecte als atemptats que van tenir lloc l'11-M.

L'episodi planteja, sens cap mena de dubte, preguntes importants sobre la relació entre els periodistes i els polítics, entre els partits i els mitjans de comunicació. Jiménez Losantos ara pot pensar que ell s'ha enganxat els dits i que altres han amagat la mà.

De fet, així ho ha dit. El problema és l'efecte que el cop de puny de l'insult pot provocar no només en l'agredit, sinó també en el conjunt de la societat.

A contracorrent

El Col·legi de Periodistes ja havia emès comunicats, algunes vegades anant a contracorrent, i mostrant la seva preocupació pel fet que una emissora propietat de la Conferència Episcopal fomentés la crispació i la confrontació. Arran de la sentència de l'11-M, el 31 d'octubre del 2007 es va demanar “una reflexió sobre el paper dels responsables d'alguns mitjans de comunicació a l'hora d'informar sobre tot el procés que ha seguit als atemptats” i criticava “el menyspreu continuat a la veracitat dels fets” que hi havia darrere de la “teoria de la conspiració”.

Però molt abans del judici, a la tardor del 2006, també s'havia criticat la teoria conspirativa de l'11-M denunciant unes pràctiques “que afecten greument les institucions del sistema democràtic, posen en perill la convivència” i “erosionen el conjunt de la professió”.

Davant d'aquests comunicats, les crítiques han estat constants. El historiador i periodista César Vidal va dir que el Col·legi “no té legitimitat moral per donar lliçons de deontologia” i Alfonso Coronel de Palma, president de la COPE, es va preguntar si el Col·legi no estaria format per “títeres de poders omnímodos”. Però no sempre les crítiques han vingut de sectors afins a Losantos, sinó que també han tingut el seu origen en mitjans catalans, com un que va acusar al Col·legi de fer una “cruzada moralista” contra els inductors de la “teoria de la conspiració”.